

Hrytsiak Ihor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, PhD in Law Sciences, Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Dean of the Faculty of Law and International Relations, Borys Grinchenko Kyiv University (Kyiv, Ukraine)

Hrytsiak Natalia, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Advertising and Public Relations, Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

THE EUROPEAN NEIGHBORHOOD INSTRUMENT IN THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN NEIGHBORHOOD POLICY

Тетяна Мелещенко

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

meleshchenkotatiana@gmail.com

УКРАЇНА-НАТО: НОВИЙ РАКУРС СПРИЙНЯТТЯ

Тема НАТО нині є важливою та актуальною, особливо враховуючи ті непрості умови, у яких зараз перебуває України. Окупація частини територій та війна на Сході продемонстрували, що наша держава має недостатньо сил щоб індивідуально протистояти агресії. Тому необхідність співпраці з союзниками, такими як організація Північноатлантичного договору, тобто НАТО є одним з ключових питань безпеки української держави. Ця тема є постійно в публічному просторі і дискутується. Поштовхом для популяризації цієї теми стало те, що ми ознайомилися з даними статистики про сприйняття НАТО і підтримки вступу до нього. Ми зрозуміли, що потрібно працювати над даним питанням, щоб донести до загалу думку, що вступ до НАТО - найкращий варіант гарантування національної безпеки України. Варто пропагувати новий погляд на НАТО і правильне розуміння його як феномену дипломатії, безпекової і соціальної політики.

Якщо аналізувати сприйняття НАТО то звичайно відстежується прогрес. Наприклад у 2012 р. вступу до НАТО як джерела безпеки надали перевагу 13 %, у травні 2014 р. – 33 %, у вересні 2014 р. – 44 %, листопаді 2015 р. – 46 %, червні 2017 – 47 %, травні 2018 – 43 %. Станом на серпень 2018 р. приблизно 42 % українців вважали членство в НАТО найкращою гарантією національної безпеки [5].

Останнє дослідження проведене у червні 2019 року соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення Міжнародного республіканського інституту (IRI). За даними опитування вступ України до НАТО підтримали б 53% респондентів, а 29 % виступили б проти. Не брали б участі в референдумі 4 % опитаних. Ще 14 % було важко відповісти на запитання [2]. Це досить сумна статистика, так як перебуваючи на 5 році війни населення все ще не збагнуло, що альтернативи

НАТО немає. Що країни, які перебувають під захисною парасолькою НАТО почувуються у безпеці, так як на жодну з них ще не здійснювався напад.

Неприйняття НАТО значним відсотком населення має глибоко укорінені причини. Ці причини полягають у конструюванні образу НАТО як агресивного блоку, у існуванні міфів, про те, що наші хлопці будуть воювати у гарячих точках, а Україна буде сплачувати великі кошти на рахунок організації. Ці міфи є відголосками колишньої радянської пропаганди та сучасної російської, яка апелюючи до псевдо цінностей, таких як братні стосунки та використовуючи релігійний конструкт прагне зберегти свій вплив над нашою державою. Тому важливо говорити правду, проводити просвітницьку роботу та роз'яснювальну кампанію щодо подолання негативних аспектів сприйняття НАТО.

Нині важливо розкривати те, що НАТО – це не лише військово-політичний блок, що був створений з метою забезпечити мир у світі у повоєнний період, а й організація, в основу діяльності якої покладено міжнародне право, демократичні цінності та пріоритет прав людини: «Сторони цього Договору, підтверджуючи свою відданість цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй (995_010) та своє прагнення жити у мирі з усіма народами і урядами, сповнені рішучості захистити свободу, спільну спадщину своїх народів і їхню цивілізацію, засновану на принципах демократії, свободи особистості і верховенства права, прагнучи сприяти стабільності і добробуту в Північноатлантичному регіоні, вирішивши об'єднати свої зусилля для здійснення колективної оборони та підтримання миру і безпеки, уклали між собою такий Північноатлантичний договір...». [4]

Завдяки означеним цінностям блок НАТО не припинив своєї діяльності після розпаду біполярної системи міжнародних відносин, а навпаки сприяє збереженню миру та розвитку цивілізації, бореться з тероризмом та стихійними лихами тощо. Вектори його діяльності – демократичний і гуманістичний. Проводячи військові дії НАТО працює на мінімізацію втрат чітко аналізуючи людське середовище, захищаючи цивільне населення, проводячи активні заходи зі зменшення шкоди, забезпечуючи доступ до основних потреб і послуг та створюючи надійне та безпечне середовище.

Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг у вступному слові на прийнятті з нагоди святкування 70-ї річниці НАТО сказав: «Батьки-засновники НАТО були далекоглядні лідери. Архітектори глобальної системи, яка принесла 70 років безпрецедентного миру і процвітання. Одним з них був норвезький прем'єр-міністр Гальвард Ланге, який провів три роки в концентраційних таборах у часи Другої світової війни. Тому він глибоко відчував цінність свободи і демократії. Після підписання Договору НАТО він сказав: «Наш пакт – це пакт за мир, не спрямований проти жодної країни, лише проти самого факту агресії». [1]

Діяльність НАТО є дуже багатоаспектною. Нині НАТО ставить собі такі стратегічні завдання: зміцнення миру, безпеки і стабільності на євроатлантичному просторі і світі загалом; сприяння регіональній безпеці та співробітництву; просування взаємовигідної співпраці з питань, що становлять спільний інтерес, зокрема щодо зусиль міжнародної спільноти протистояти викликам безпеці, що

виникають; допомога зацікавленим країнам підготуватися до вступу до НАТО; просування демократичних цінностей і реформ; збільшення підтримки місії і операцій під проводом НАТО; підвищення обізнаності із ситуацією в галузі безпеки, зокрема шляхом розвитку потенціалу раннього виявлення з метою запобігання кризам; розбудова довіри і досягнення кращого взаєморозуміння, зокрема щодо ролі та діяльності НАТО, насамперед завдяки запровадженню активнішої громадської дипломатії. [3, с. 33]. У епіцентрі діяльності НАТО – людина та захист прав людини. НАТО об'єднує держави з метою захисту прав людини та демократичних цінностей.

Важливим для НАТО є розуміння людського середовища, воно діє там де є люди, яких треба захищати і дбати, щоб вони не постраждали перебуваючи в епіцентрі конфлікту. Свої рішення НАТО ухвалює спираючись на розуміння людського середовища, розуміння таких унікальних факторів впливу, як культура, історія, демографічні показники, сильні сторони, аспекти стійкості та вразливості цивільного населення тощо. [3, с. 41] . Тобто проводиться оцінка конфлікту з точки зору його впливу на цивільне населення і лише зібравши достатньо інформації , плануються конкретні заходи та проводяться операції.

Захист цивільного населення актуальний як ніколи, НАТО працює над зменшенням шкоди для цивільного населення. Якщо характеризувати активні заходи зі зменшення шкоди цивільним, то вони спрямовані на захист цивільних осіб від цілеспрямованих та ненавмисних наслідків бойових дій як з боку супротивника, так і від власних дій НАТО під час боротьби проти нього. Вони охоплюють весь спектр військових операцій. Такими є, зокрема бойові операції, операції з підтримку миру та контрзаколотницькі дії, що спрямовані на зміну поведінки ворожих сил, які намагаються зробити мішенню або поставити під контроль цивільне населення для досягнення своїх політичних та/або ідеологічних цілей, здобуття тактичної переваги або економічного зиску. При плануванні та впровадженні активних заходів зі зменшення шкоди цивільним звертають особливу увагу на захист найуразливіших груп, таких як жінки, діти, люди похилого віку або меншини. [3, с. 72]

НАТО також дбає про забезпечення доступу до основних потреб та ресурсів які їх забезпечують. Воно сприяє доступу до основних потреб та послуг для цивільних які необхідні для виживання, таких як: їжа, вода, притулок, санітарно-гігієнічні умови та основна медична допомога. Також сприяє забезпеченню доступу до інших потреб та послуг, які дозволяють населенню рости та процвітати, такі як освіта, тощо [3, с. 88]

Також НАТО піклується про створення надійного та безпечного середовища комфортного для людей. Хоча тут головну роль відіграє сама країна, в якій проводиться операція, її державні структури та установи, а НАТО підтримує зусилля місцевих органів влади, спрямованих на створення умов для зміцнення та посилення легітимного державного врядування, безпеки, верховенства права, громадського порядку та соціального добробуту населення. Тож основний внесок з боку військових НАТО в цей напрям зусиль полягає в розв'язанні конфліктів через забезпечення безпеки та стабільності, підтримання

розвитку незалежних та стійких інституцій влади шляхом реформи сектору безпеки та розбудови обороноздатності. [3, с.109]

Якщо говорити про співпрацю Україна-НАТО на сьогоднішній момент, то вона охоплює багато векторів, такі як підтримання миру, реформування структур безпеки і оборони, безпосереднє військове співробітництво, оборонні технології, розвиток оперативної сумісності, оборону промисловість і готовність цивільного суспільства, а також науку і довілля й громадську дипломатію. НАТО надає підтримку у військових діях, підготовці армійців, сприяє розвитку країни і стандартів життя та розвитку цивілізації. Така співпраця направлена на підвищення здатності України організувати власну безпеку та сприяти запровадженню в життя важливих реформ. Важливо адаптуватися до НАТО не лише з військової точки зору, а й з світоглядної. НАТО – це шлях євроатлантичної інтеграції. Важливість НАТО дуже велика у зв'язку із загрозами, які виникли останнім часом. НАТО – це потужна і серйозна безпека, що нині працює, це свого роду страховий поліс.

Список використаних джерел:

1. Вступне слово Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга на прийомі з нагоди святкування 70-ї річниці НАТО. URL: https://www.nato.int/cps/ru/natohq/opinions_165208.htm?selectedLocale=uk
2. Громадська думка щодо вступу в НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ua/inform-center/gromadsyka-dumka-shhodo-vstupu-v-nato>.
3. НАТО – сила, що захищає мирних громадян / Т. Бакка, О. Волошенко, О. Желіба, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мальований, О. Мокрогуз; за ред. О. Волошенко, С. Дьоми. – К. : ВСВСДГО, 2019. – 164 с.
4. Північноатлантичний договір. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_17120.htm
5. Що українці думають і знають про НАТО? URL: <https://dif.org.ua/article/shcho-ukraintsi-dumayut-i-znayut-pro-nato243>

Відомості про автора:

Мелещенко Тетяна, кандидат історичних наук, доцент, декан історичного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, (м. Київ, Україна)

Meleshchenko Tetiana, Ph.D. in History, Associate Professor, Dean of the Faculty of History of the National Pedagogical Drahomanov University, (Kyiv, Ukraine)

UKRAINE-NATO: A NEW PERSPECTIVE OF PERCEPTION